

DIE QUADRATUR DES KREISES 1920 – 1925

TAFEL 7 – 8

KVADRATURA KRUHU 1920 – 1925

TABULE 7 – 8

JOSEF SELIGER AUF DEM HÖHEPUNKT SEINES POLITISCHEN WIRKENS

Josef Seliger – geboren 1870 in Schönborn, gestorben kurz nach dem 2. Parteitag an einer nicht ernst genommenen Blutvergiftung 1920 – konnte es bei allen Erfolgen nie akzeptieren, dass die deutschen und tschechischen Proletarier in der Frage des Selbstbestimmungsrechts einander gegenüberstanden, anstatt gemeinsam den letzten Kampf für die Einsetzung einer sozialistischen Ordnung zu führen.

Josef Seliger – narozen 1870 ve Studánce u Liberce, zemřel krátce po 2. stranickém sjezdu na neléčenou otravu krve v roce 1920 – přese všechny úspěchy nemohl nikdy akceptovat, že čeští i němečtí proletáři stáli v otázce práva na sebeurčení proti sobě, místo toho, aby společně vedli poslední boj za nastolení socialistického pořádku.

Aus den ersten Parlamentswahlen im Jahre 1920 ging – neben den tschechischen Sozialdemokraten – die sudetendeutsche Sozialdemokratie als Sieger hervor. Mit 44 Prozent aller abgegebenen deutschen Stimmen und 31 Abgeordneten in der Nationalversammlung sowie 16 Senatoren wurde sie die stärkste deutsche Partei. Ein ähnliches Stimmenergebnis hat seither keine europäische sozialdemokratische Partei wieder erreicht. Es war die überwältigende Bestätigung der Politik Seligers und der Höhepunkt seines politischen Wirkens. Das Wahlergebnis verdeckte allerdings die seit Kriegsende durch die Parteilinke in die DSAP hineingetragenen Spannungen. Die Linke war mehr oder weniger der Ansicht, dass die Sozialdemokratie eine revolutionäre Partei sein müsse und durch die Anwendung von Gewalt viel schneller als durch Evolution ihre Ziele würde erreichen können, während die Mehrheit der Partei parlamentarisch-demokratischen Grundsätzen den

Vorzug gab. Der zweite Parteitag im Oktober des Jahres 1920 in Karlsbad stand im Zeichen dieser Auseinandersetzung. Seliger wies die Forderungen und Ansichten der späteren Kommunisten zurück. Es gelang ihm, die Einheit der DSAP zunächst zu erhalten. Josef Seliger verstarb jedoch wenige Tage nach dem Karlsbader Parteitag im Alter von nur fünfzig Jahren – ein großer, unersetzlicher Verlust für alle Sudetendeutschen. Die Linke spaltete sich ein halbes Jahr später von der DSAP ab und gründete mit abtrünnigen tschechischen und slowakischen Linken die Tschechoslowakische Kommunistische Partei (KSČ), bis 1938 die einzige wirklich übernationale Partei in der ČSR.

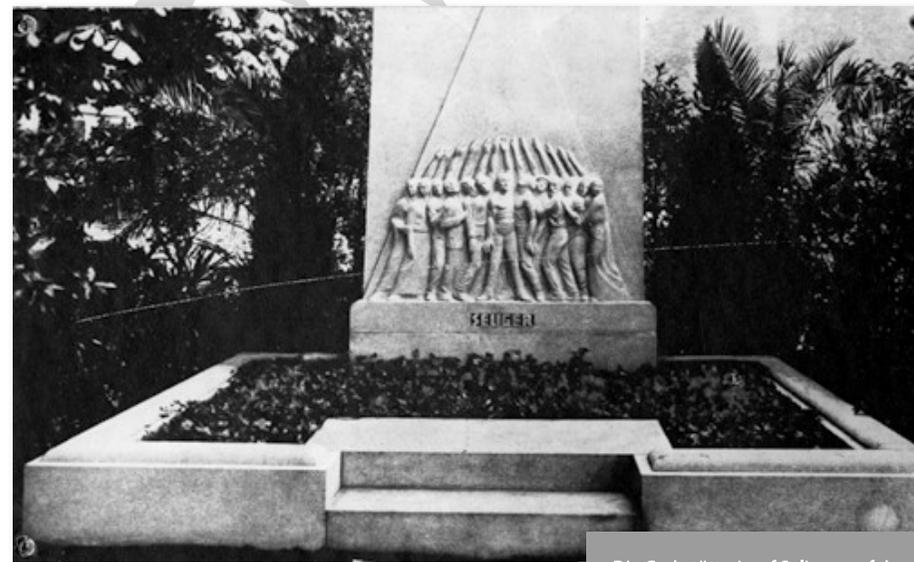
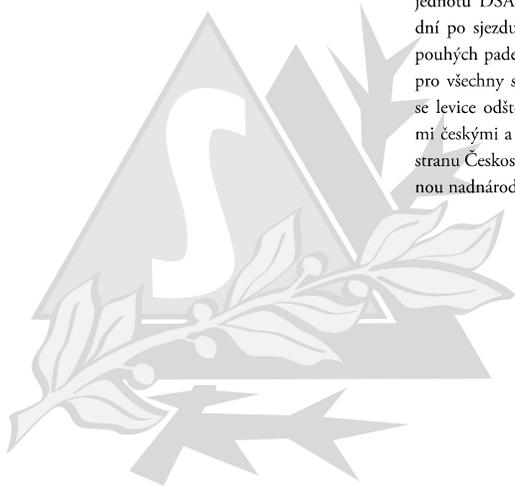

Seliger (hinten rechts) mit Familie und Freunden.

Seliger (vpravo vzadu) s rodinou a přáteli.

JOSEF SELIGER NA VRCHOLU SVÉHO POLITICKÉHO ÚČINKOVÁNÍ

Z prvních parlamentních voleb v roce 1920 vzešla – vedle českých sociálních demokratů - jako jasný vítěz sudetoněmecká sociální demokracie. Se 44 procenty všech odevzdaných německých hlasů a s 31 poslancem v Národním shromáždění a 16 senátory byla nejsilnější německou stranou. Od té doby nedosáhla žádná evropská sociálně demokratická strana podobného výsledku. Bylo to rozhodné potvrzení Seligerovy politiky a vrchol jeho politického účinkování. Výsledek voleb ovšem skryl pnutí, která byla do DSAP vnášena stranickou levicí od konce války. Levice byla více méně toho názoru, že sociální demokracie musí být revoluční stranou a své cíle by mohla dosáhnout za použití násilí o mnoho rychleji než evolučním vývojem, zatímco většina strany dávala přednost parlamentně-demokratickým principům. Druhý sjezd strany v říjnu 1920 v Karlových Varech se konal ve znamení tohoto střetu. Seliger odmítl požadavky a názory pozdějších komunistů. Podařilo se mu především zachovat jednotu DSAP. Josef Seliger však zemřel několik dní po sjezdu strany v Karlových Varech ve věku pouhých padesáti let – velká, nenahraditelná ztráta pro všechny sudetské Němce. O půl roku později se levice odštěpila od DSAP a založila s odpadlými českými a slovenskými levičáky Komunistickou stranu Československa, do roku 1938 skutečně jedinou nadnárodní stranou v ČSR.

Die Grabstätte Josef Seligers auf dem Friedhof von Teplitz-Schönau
Hrob Josefa Seligera na hřbitově v Teplících

DR. LUDWIG CZECH: DIE QUADRATUR DES KREISES

Dr. Ludwig Czech – geboren 1870 in Lemberg, gestorben 1942 im KZ Theresienstadt – war von 1920 bis 1938 Vorsitzender der DSAP. Von 1929 bis 1938 gehörte er der tschechoslowakischen Regierung als Fürsorgeminister an, von 1934 bis 1935 als Arbeitsminister und von 1935 bis 1938 als Gesundheitsminister.

Dr. Ludwig Czech – narozen roku 1870 ve Lvově, zemřel v roce 1942 v koncentračním táboře v Terezíně – byl v letech 1920 až 1938 předsedou DSAP. V letech 1929 až 1934 byl příslušníkem české vlády jako ministr sociální péče, od roku 1934 do roku 1935 byl ministrem veřejných prací a v letech 1935 až 1938 ministrem veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy.

Seligers Nachfolger als Parteivorsitzender war Dr. Ludwig Czech, ein Brünner Advokat jüdischer Herkunft, langjähriger Vorsitzender der mährischen Landesorganisation vor 1919, ein vorsichtiger Mensch, welcher der austromarxistischen Richtung der altösterreichischen Sozialdemokratie sehr nahe stand. Die Austromarxisten suchten einen Kompromiss zwischen der marxistischen Orthodoxie und der Teilnahme am demokratischen Sozialismus. Sie waren daher grundsätzlich internationalistisch eingestellt, ungeachtet der großen Schwierigkeit, diesen Standpunkt mit der nationalchauvinistischen Wirklichkeit in den Anfangsjahren der Tschechoslowakischen Republik zu vereinbaren. Czech war bis 1938 im Amt und er war deshalb mitverantwortlich für den Kurs der DSAP, im sozialpolitischen Interesse der von ihr vertretenen Arbeiterschaft den tschechisch dominierten Staat zu unterstützen und sich ab 1929 an verschiedenen Koalitionsregierungen zu beteiligen. Der vorsichtige Kurs Czechs war auch das Ergebnis politischer Zwänge und es ist unbewiesen, ob Seliger durch eine eher gesamtudetendeutsch orientierte Zielsetzung den Anliegen der Deutschen im Staate mehr genutzt hätte. Zum Beispiel musste Czech die durch die Abspaltung der kommunistischen Linken erheblich geschwächte DSAP konsolidieren, den Jugendverband nahezu neu aufbauen und die Zusammenarbeit mit den teilweise in linkes Fahrwasser geratenen Gewerkschaften verbessern. Zugleich musste die DSAP gegen die antideutsche Politik der tschechischen Bruderpartei und der von letzterer unterstützten Regierungskoalition agieren. In der ersten Hälfte der zwanziger Jahre wurde die tschechoslowakische Sozialdemokratie in der Parteipresse oft heftiger kritisiert als die KSČ. Die DSAP befand sich in einem Dilemma: Sie musste versuchen, die sozialen und wirtschaftlichen Anliegen der sudetendeutschen Arbeiter im tschechoslowakischen Staat zu vertreten, ohne deren Wünsche im nationalpolitischen Bereich zu vernachlässigen – eine Aufgabe so schwierig wie die Quadratur des Kreises.

DR. LUDWIG CZECH: KVADRATURA KRUHU

Seligerovým nástupcem ve funkci předsedy strany byl Dr. Ludwig Czech, brněnský advokát židovského původu, dlouholetý předseda moravské zemské organizace před rokem 1919, opatrný člověk, kterému byl velmi blízký směr rakouského marxismu starorakouské sociální demokracie. Austromarxisti hledali kompromis mezi marxistickou ortodoxií a účastí na demokratickém socialismu. Proto byli zásadně naladěni na internacionalistickou notu, nedbaje velkého problému, spojení tohoto postoje s národně šovinistickou realitou v prvních letech Československé republiky. Czech byl v úřadě do roku 1938 a proto byl spoluzodpovědný za kurz DSAP, v sociálně-politickém zájmu pracujících, kteří byli zastoupeni touto stranou, podporovat stát, ve kterém dominovali Češi a od roku 1929 se tak podílet na různých koaličních vládách. Czechův opatrný kurz byl také výsledkem politických nátlaků a neprokázalo se, jestli by byl Seliger více prospěl svými spíše celoněmecky orientovanými cíly žádostem Němců ve státě. Czech musel např. kvůli odstěpení komunistické levice konsolidovat značně oslabenou DSAP, téměř nově vybudovat Svaz mládeže a zlepšit spolupráci s odbory, které se částečně dostaly do levé plavební dráhy. Zároveň musela DSAP jednat proti antiněmecké politice české bratrské strany a posleďně podpořeně vládní koalice. V první polovině dvacátých let byla československá sociální demokracie často ostřeji kritizována než KSČ. DSAP se nacházela v dilematu: Musela se pokusit zastupovat sociální a hospodářské požadavky sudetoněmeckých pracujících v československém státě, aniž by zanedbávala jejich přání v národnostně-politické oblasti – na vyřešení úkol stejně těžký jako kvadratura kruhu.

*Gegen die Kriegstreiberi
für den Frieden
Gegen den Faschismus
für die Demokratie
Gegen nationale Fronten
für die Zusammenarbeit
der Nationen
Gegen das Krisenelend
für Arbeit und Brot
Gegen das kapitalistische Chaos
für die sozialistische
Planwirtschaft!*

Ludwig Czechs politisches Credo:

Gegen Kriegstreiberi – für den Frieden
Gegen den Faschismus – für die Demokratie
Gegen nationale Fronten – für die Zusammenarbeit der Nationen
Gegen das Krisenelend – für Arbeit und Brot
Gegen das kapitalistische Chaos – für die sozialistische Planwirtschaft

Politická přesvědčení Ludwiga Czecha:

Proti válečným štvanicím – pro mír
Proti fašismu – pro demokracii
Proti národním frontám – pro spolupráci národů
Proti bídě a nouzi v krizi – pro práci a chléb
Proti kapitalistickému chaosu – pro socialistické plánovitě hospodářství